

5.6 DĚJEPIS

5.6.1 CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Obsah vyučovacího předmětu Dějepis je dán obsahem vzdělávací oblasti Člověk a společnost, z níž tento předmět vznikl. Předmět má nezastupitelnou roli v přípravě žáků na občanský život. Svým obsahem navazuje na vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět*. Seznamuje žáky s historií našeho národa v kontextu s významnými událostmi světových dějin a učí je poznávat a vážit si hodnot kulturního dědictví. Objasňuje principy existence a fungování demokratické společnosti. Poskytuje žákům základní poznatky o dějinném vývoji lidstva i vlastního národa, seznamuje je z významnými historickými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily život v minulosti a mají význam pro současnost. Vede žáky k poznání, že historie není pouze věda s výčtem dat a událostí, ale v podobě kulturněhistorických památek obohacuje náš život a dává nám příklady pro jednání i v současnosti.

Vzdělávací obsah je členěn na tématické okruhy:

- *Počátky lidské společnosti*
- *Nejstarší civilizace – starověk*
- *Středověk a křesťanství*
- *Novověk*
- *Nejnovější dějiny*

V tématickém okruhu *Počátky lidské společnosti* se žáci seznamují s životem v pravěku, s hmotnou a duchovní kulturou; získávají základní informace o dějinách.

V tématickém okruhu *Nejstarší civilizace – starověk* se učí žáci o Egyptě, Řecku a Římě; poznávají zvláštnosti hospodářského, společenského, politického, kulturního a náboženského vývoje. Seznamují se s přínosem pro rozvoj světové kultury, se vznikem písma, s významnými osobnostmi a s historickými památkami.

V tématickém okruhu *Středověk a křesťanství* se žáci učí o životě Slovanů a počátcích českého státu; seznamují se s dobou Přemyslovců a Lucemburků, s husitstvím a dobou vlády Jiřího z Poděbrad. Poznávají románskou, gotickou a renesanční kulturu.

V tématickém okruhu *Novověk* žáci poznávají první objevné cesty a jejich důsledky, seznamují se s důležitými objevy a vynálezy. Učí se o vládě Habsburků, o době osvícenství a národním obrození.

V tématickém okruhu *Nejnovější dějiny* se žáci učí o 1. a 2. světové válce, o meziválečném období a o poválečném vývoji v naší republice. Seznamují se s totalitní režimem, učí se chápat význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší zemi.

Dějepis je povinným vyučovacím předmětem pro žáky 2. stupně v 6. - 9. ročníku. Vyučuje se v 1hodinové týdenní dotaci (celkem 4 hodiny) v kmenových třídách, popř. v počítačové učebně. K preferovaným organizačním formám výuky patří poznávací vycházky, výlety, exkurze a praktická cvičení ve škole i v terénu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Ve vyučovacím předmětu Dějepis uplatňujeme takové postupy a metody, které vedou k naplňování následujících kompetencí.

Kompetence k učení

- Podporujeme rozvíjení aktivního zájmu žáků o poznávání historie své vlasti, Evropy, světa.
- Učíme žáky různým metodám poznávání duchovních, kulturních a materiálních výtvorů minulosti.
- Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi.
- Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení.
- Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace.
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.

Kompetence k řešení problémů

- Učíme žáky přecházet od smyslového poznávání k poznávání založeném na pojmech, prvcích teorií a modelech a chápat vzájemné souvislosti či zákonitosti historických faktů.
- Učíme žáky poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života.
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.

Kompetence komunikativní

- Klademe důraz na „*kulturní úroveň*“ mluveného i písemného projevu.
- Ve výuce podporujeme používání cizího výpočetní techniky.
- Učíme žáky prezentovat své názory a myšlenky.
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky a vyučujícími a mezi žáky navzájem.
- Důsledně vyžadujeme dodržování stanovených pravidel chování na mimoškolních akcích.

Kompetence sociální a personální

- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů.
- Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky, (mezi žáky a učiteli).
- Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.

Kompetence občanské

- Rozvíjíme zájem o veřejné záležitosti. Vedeme žáky k aktivnímu zapojení se do života společnosti, učíme je poznávat a chránit svá práva a respektovat práva ostatních.
- Vedeme žáky k aktivní ochraně duchovních, kulturních a materiálních výtvarů minulosti.
- Vytváříme a upevňujeme v žácích pocit zodpovědnosti za předávání duchovního, kulturního a materiálního bohatství dalším generacím.
- Netolerujeme nekamarádké chování a odmítnutí požadované pomoci.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Důsledně vyžadujeme dodržování stanovených pravidel chování ve škole, v učebně dějepisu, na mimoškolních akcích a dodržování stanovených pracovních postupů při praktických činnostech.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci.
- V rámci možností a podmínek školy učíme žáky při práci využívat moderní technologie, postupy, pomůcky a techniku.
- Podporujeme využívání výpočetní techniky a internetu.
- Vedeme žáky k dodržování a plnění jejich povinností a závazků.
- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.
- Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi s blízkým vztahem k dějepisu.

5.6.2 VZDĚLÁVACÍ OBSAH VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Dějepis

Ročník: 6.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pochopit význam dějin jako sdělení minulosti 	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznat prameny, s kterými historie pracuje - uvést příklady, jaký užitek přináší znalost historie 	<p>POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI</p> <p>Pojmy – archeologie, archív, muzeum</p> <p>Orientace na časové přímce</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - mít představu o rozdílech způsobu života pravěkých a současných lidí 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat způsob života pravěkých lidí - označit rozdíly, ke kterým došlo v průběhu dějin 	<p>Pravěk</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - podle obrázku umět popsat pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby, kultovní potřeby 	<ul style="list-style-type: none"> - poznat na obrázku hlavní lovná zvířata z poslední doby ledové, jejich význam pro obživu - popsat jednotlivé zbraně - popsat věci denní potřeby - objasnit funkci šamana 	<p>Doba kamenná, bronzová, železná</p> <p>Život v pravěku, hmotná a duchovní kultura</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - znát souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států 	<ul style="list-style-type: none"> - popsat souvislost klimatických změn se vznikem pastevectví a zemědělství - popsat život prvních zemědělců - pochopit souvislost mezi zemědělstvím, vznikem řemesel a následně se vznikem velkých říší 	<p>Přírodní podmínky a život v mezolitu</p>	

<p>- popsat život v době nejstarších civilizací</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vědět, že existovaly nejstarší civilizace - seznámit se s životem v nejstarších říších - vybavit si život ve Starověkém Egyptě, Řecku a Římě - poznat pyramidy, sfingu, znát pojmy faraón, mumie, hieroglyfy - poznat stavby starověkého Řecka, báje, bohy, hrdiny, pojmy demokracie, olympijské hry - popsat vznik Říma podle legendy i podle skutečnosti a stručně celou historii - stručně charakterizovat postavu Caesara - poznat římské stavby (Koloseum, akvadukt) - mít povědomí o starověkých kulturách v Asii a v Americe - ukázat na mapě stěhování národů ve 4. – 6. stol. 	<p>Změny po skončení doby ledové STAROVĚK - NEJSTARŠÍ CIVILIZACE Život ve starověkých říších - vznik státu, hospodářství, kultura a její odkaz do dnešních dnů, důvody zániku Starověký Egypt Starověké Řecko Starověký Řím Indie, Čína, Indiánské říše ve Střední a Jižní Americe stěhování národů</p>	<p>Z, M, Tv</p>
---	---	---	-----------------

Dějepis

Ročník: 7.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
Žák by měl: - vědět o prvních státních útvarech na našem území	Žák by měl: - rozeznat hlavní evropské národy a jejich stěhování - vybavit si základní údaje o Velkomoravské říši a jejích knížatech - vysvětlit význam příchodu Cyrila a Metoděje	STŘEDOVĚK A KŘESŤANSTVÍ Stěhování národů Velkomoravská říše	
- mít základní poznatky z období počátku českého státu	- vyprávět pověsti o kněžně Libuši, Přemyslu Oráči aj. - seznámit se s postavou knížete Václava - rozeznat znaky románského slohu	Dějiny českého státu, báje a pověsti	
- znát úlohu a postavení církve ve středověké společnosti	- vybavit si vznik, postavení a organizaci církve - vysvětlit fungování mnišských řádů - charakterizovat postavu Anežky České	Život ve středověku	
- být seznámen s obdobím rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské	- popsat a porovnat život ve městě, na vesnici, na hradě - jmenovat přemyslovské a lucemburské krále (resp. císaře) - charakterizovat postavení státu v Evropě - charakterizovat podrobněji období vlády Karla IV. - jmenovat stavby, které založil - jmenovat syny Václava a Zikmunda	Rozmach českého státu Vláda Lucemburků	
- charakterizovat příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí	- pojmenovat příčiny husitského hnutí - poznat husitské zbraně a další atributy - popsat události a hlavní bitvy	Doba husitská Doba vlády Jiřího z Poděbrad	

	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizovat postavy J. Husa a J. Žižky - popsat důsledky hus. hnutí - charakterizovat vládu Jiřího z Poděbrad 		
- vědět o důsledcích objevných cest a poznávání nových civilizací	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizovat nový způsob myšlení v době renesance - rozlišit renesanční stavební sloh a umění - popsat Kolumbovu objevnou cestu do Ameriky, následný vývoj a důsledky - vysvětlit význam knihtisku - vybavit si další důležité objevy a vynálezy 	<p>Renesance</p> <p>NOVOVĚK</p> <p>Počátek novověku – objevné cesty a jejich důsledky, Kryštof Kolumbus, poznávání nových civilizací, humanismus; vynález knihtisku, další důležité objevy a vynálezy</p>	

Dějepis**Ročník: 8.**

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
Žák by měl: - znát rozdíly způsobu života společnosti jednotlivých historických etap	Žák by měl: - rozlišit stavební a životní styl období renesance a baroka - rozlišit způsob výroby v zemědělství v průběhu staletí - pojmenovat znaky řemeslné, manufakturní a tovární výroby	průběžně v učivu	Vv, Pč
- mít přehled o zásadních historických událostech v naší zemi a poznat význačné osobnosti našich dějin	- zařadit časově vznik habsburské říše - charakterizovat dobu Rudolfa II. - popsat bitvu na Bílé hoře a důsledky pro český národ - poznat J.A. Komenského na obrázku, vědět o jeho významu - charakterizovat dobu pobělohorskou, tehdejší životní podmínky, z nich vyplývající selské rebelie - popsat rozvoj dopravy, zemědělskou a průmyslovou revoluci - vysvětlit význam Marie Terezie a Josefa II. - charakterizovat dobu národního obrození a jmenovat hlavní buditele - popsat rok 1848 a jeho význam pro další vývoj české společnosti - jmenovat oblasti hospodářského rozvoje po roce 1848 - jmenovat oblasti kulturního života a jeho představitele - vyprávět o stavbě Národního divadla - jmenovat technické vynálezy a vědecké objevy a jejich využití	České země za vlády Habsburků – doba Rudolfa II., bitva na Bílé hoře a její důsledky, život v pobělohorské době, barokní kultura Osvícenství – vláda a reformy Marie Terezie a Josefa II., selské rebelie, hospodářský a kulturní rozvoj Národní obrození – utváření novodobého českého národa, František Palacký, revoluční rok 1848, česká politika a kultura na konci 19. století Evropa 19. stol.	Vv, Hv, Čj-Lv

<p>- být seznámen s příčinami a politickými, sociálními a kulturními důsledky 1. světové války</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ukázat na mapě světové kolonie a přiřadit je k evropským státům - jmenovat příčiny, které vedly k I. svět. válce - rozdělit státy do nepřátelských stran - popsat průběh a výsledek I. svět. války - jmenovat politické, sociální a kulturní důsledky I. svět. války 	<p>NEJNOVĚJŠÍ DĚJINY I. svět. válka</p>	<p>Z</p>
--	--	---	----------

Dějepis

Ročník: 9.

Očekávané výstupy z RVP ZV	Školní výstupy	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mít základní poznatky o vzniku samostatné Československé republiky	<p>Žák by měl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat hlavní osoby, které ovlivnily vznik ČSR, vědět o úloze TGM - vědět o vzniku a úloze Čs. legií - popsat změny stylu života po 1. svět. válce v oblasti společenské a kulturní - popsat sociální strukturu společnosti - vyjmenovat nejznámější průmyslové podniky a výrobky - orientovat se v příčinách a průběhu hospodářské krize - orientovat se v kultuře 1. republiky - pojmenovat příznaky nebezpečí fašismu	<p>1. světová válka – vznik československého státu, první prezident T. G. Masaryk, období 1. republiky; hospodářská krize a 30. léta v Československu, fašismus v Evropě, prezident Edvard Beneš, Mnichovská zrada Kultura a společenský život</p>	<p>Vv, Hv, Čj-Lv</p>
<p>- znát průběh a důsledky 2. světové války v Evropě</p>	<ul style="list-style-type: none"> - označit, v čem spočívala Mnichovská zrada na pozadí evropských souvislostí - charakterizovat život za okupace - dokázat vysvětlit pojem holocaust - popsat domácí a zahraniční odboj, zvláště pak místní události - orientovat se v celosvětovém průběhu a v hlavních aktérech 2. svět. války - vědět o okolnostech osvobození republiky - popsat důsledky války, vyhnání sudetských Němců	<p>2. světová válka – protektorát Čechy a Morava, Slovenský stát, průběh a důsledky války, domácí a zahraniční odboj; holocaust</p>	<p>Ov</p>

<p>- znát nový politický a hospodářský vývoj</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit události roku 1948 - pojmenovat změny v období stalinismu - pojmenovat znaky totalitního režimu a důsledky na život v socialistickém státě - popsat vývoj v 60.létech, zakončený okupací Československa v r. 1968 - jmenovat zástupce české i světové kultury a jejich díla z této doby - vysvětlit změny v období normalizace 	<p>Poválečný vývoj – období zápasu o demokracii, únor 1948 Totalitní režim a odpor proti němu Rok 1968 Česká a světová kultura Společenské změny Normalizace Charta 77</p>	<p>Hv, Vv</p>
<p>- chápat význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlit události r. 1989 u nás i v Evropě - popsat nové společenské poměry v Evropě i ve světě - popsat osamostatnění České republiky - vysvětlit smysl přijetí naší republiky do NATO a EU 	<p>Nové společenské poměry v Evropě, události 1989, vznik České republiky a vstup do EU a NATO</p>	<p>Ov VMEGS3</p>